

DOMOLJUB



Izhaja vsak četrtek. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvo „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročilna reklamacija in inserati pa: Upravištvo „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 41.

V Ljubljani, dne 12. oktobra 1916.

Leto XXIX.

Skladišča.

Na Moravskem so se med vojsko v večjem številu jelo ustanavljati skladiščne družbe. Dozdaj jih je ustanovljenih 20, ki imajo vse med vojsko zidana velika, primerno urejena skladišča. O tej reči smo že pisali v našem listu. Zdi se nam pa potrebno, da iznova opozarjamo na potrebo skladišč tudi pri nas. Na Moravskem in Češkem ter sploh v deželah, kjer se veliko žita pridelava, so skladišča predvsem namenjena žitni kupčiji. Kmetje, člani, pripeljejo žito, ki se jim v skladišču odtehta in vsaj deloma takoj plača. Skladišče žito očisti, ga sortira po teži in proda. Koncem leta se ostali dobiček razdeli med člane, kolikor se ga ne pusti v skladišču kot rezervni sklad. Samo po ti poti je mogoče iz žitne kupčije izriniti nepotrebne prekupe v korist obema, tistemu, ki pridelava žito, in tistemu, ki ga uživa. Ravnotako je samo na ta način mogoče sklepati z vojno upravo pogodbe za dobavo žita. Nič ne pomaga zabavljati, da imajo vso žitno kupčijo židje v rokah, in da ceno določujejo drugi, ne pa poljedelec. Edina pot, po kateri je mogoče to preprečiti, je pot zruševanja. Povsod se pripravljajo kmetje že za po vojski in hočejo že zdaj vse urediti, da bodo tudi v trgovini sami svoji. Ravnotako vidimo seveda tudi, da se trgovina pripravlja na to, da bi po vojski imela še več, nego pred vojsko, v rokah. Boju, ki iz tega izvira, se ne moremo ogniti. Ne prezrimo, da imajo komisijonarji žitnega zavoda natančno pregledano, koliko kdo pridelava, in kaj torej more prodati. S tem, da sedaj od kmetov za žitni zavod kupujejo žito, imajo obenem zvezo z njimi, ki bo zanje izrednega pomena tudi po vojski. Kakor vemo, ne gre več samo za žito,

marveč tudi za druge reči, ki jih komisijonarji za žitni zavod kupujejo. Sem spada zlasti krompir. Če pojde po sedanjih potih, ko se zadruga splošno tako malo udeležujejo komisijonarskih poslov pri nas, bo imela zasebna trgovina tudi vse trgovanje s krompirjem v rokah.

Tudi kupčija s senom in z živino je danes povečini tako osnovana, da ima zadružništvo, ki zastopa pridelovalce, le malo ali celo nič vpliva pri nji. Prav tista je s krmili, in kakor se čuje, pritiskajo trgovski krogi na to, da bi se tudi trgovina z umetnimi gnojili iztrgala zadružništvu iz rok. To so najresnejša vprašanja za bodočnost našega kmeta. Če hočemo, da ne bo po vojski njegova odvisnost od prekupecev še večja, nego je bila pred vojsko, se moramo že zdaj z vsemi silami pripravljati na nove čase. Prva pot, da zopet ponovimo, kar smo že rekli, je ta, da se napravijo na vseh primernih krajih skladišča. Pri nas splošno ne gre za to, da bi bila ta skladišča prirejena v prvi vrsti za žitno kupčijo, nego za to, da se po njih sploh uredi prodaja tistih pridelkov, ki jih pri nas kmet v toliki meri pridelava, da jih more prodajati, in pa nakup tistih reči, ki so kmetu pri njegovem gospodarstvu potrebne. Skladišče bi potemtakem posredovalo prodajo žita tam, kjer se v večji množini prideluje, poleg tega pa tudi drugih reči, krompirja, fižola, zeljnatih glav, gob itd. Ravnotako bi morale biti v skladišču zaloge umetnih gnojil, močnih krmil, semen in navadnih splošno potrebnih kmetijskih strojev. Narejena bi morala biti ta skladišča zelo preprosto, kolikor mogoče z majhnimi stroški in sicer v krajih, ki so na sredi kakega večjega okrožja, in kar je prav poglavito, pri železniški postaji. Najprimernejše se nam zdi, da se za taka skladi-

šča ne snujejo nove zadruga, nego da Raiffeisnove posojilnice enega okrožja s skupnimi sredstvi postavijo tako skladišče. To ima dve prednosti: 1.) se na ta način takoj dobi potrebni kapital za stavbo in za obrat v skladiščih ter se s tem prepreči, da ni skladišče že takoj pri rojstvu obremenjeno s prevelikim dolgom, ki vsako tako podjetje mori in zavira v njegovem razvoju; 2.) ima pa ta uredba to prednost, da so vsi člani dotičnih posojilnic obenem že tudi člani skladišča.

Ako se osnujejo posebna skladiščna društva ali skladiščne zadruga, bi od začetka gotovo pristopili samo bogatejši člani, in bi bila nevarnost, da ne bi tako splošno koristna naprava služila samo nekaterim, in sicer ne najpotrebnejšim. Raiffeisnovke imajo pa ravno tiste kmete med svojimi člani, ki potrebujejo posojila in bi torej skladišče v tem slučaju res pomagalo tistim, ki so pomoči najbolj potrebni. Par kmetijskih društev ima pri nas svoja skladišča in se vsak dan bolj prepričuje, kako nujno jih rabi. Večja skladišča imamo pa samo v Račah na Štajerskem in v Sinči vasi pri Velikovcu. Mi smo povedali svojo misel. Kmetje in njihova zadružna organizacija, na delo!



Vera in vere.

Svetovna vojska je vse premetala. Premešala je tudi ljudi raznih plemen in narodov, raznih šeg in ver. Naši možje in fantje so tovariši razkolnikov, protestantov, mohamedancev. Tisti, ki so v Rusiji, žive med staroverci, morda celo med pogani, saj jih je v daljni Rusiji in Sibiriji še mnogo. A tudi mi doma imamo po mestih in vaseh vojake raznih narodov in ver,

nemške protestante, ogrske jude, bosenske nohamedane, srbske in ruske ujetnike, razkolnike. Mi opazujemo, kako ti ljudje žive, kako se vedo, kako molijo. In neredko vidimo, da je ta in oni, ki je krive vere, bolj pošten, bolj pobožen kot pa marsikateri naših. To bi utegnili koga zbegati, češ, saj je vseeno, kakšne vere je kdo, povsod so dobri in slabi. Tako res govore vlasti tisti, ki ne marajo za nobeno vero. Da je kdo le pošten, pravijo, pa je dosti; pošten je pa lahko, naj je te ali one vere, ali pa tudi nobene.

Tako govorjenje je malo prida in tudi ne odkriva posebne modrosti.

V vsakem človeku, to vemo, se po naravi meša dobro in slabo. Izvirni greh je v nas pustil slaba nagnjenja, ki nas vlečejo v hudo. A v naših srcih je zapisana tudi od početka božja postava, ki nam govori, kaj je dobro, a kaj slabo in da moramo dobro delati, a slabega se varovati. Tako omahujemo Adamovi otroci med dobrim in slabim. Nekateri vleče bolj hudo, nekateri dobro. Zares dober sam po sebi nihče ni in ne more biti. So pa nekateri mnogo slabši kot drugi. Nekateri se takorekoč valjajo po blatu, drugi imajo vendar še neko naravno poštenje.

Taki, Adamovi otroci prejmemo vero. Nekaj vere ima vsak. Saj tisti glas v vesti, ki ga nihče ne more popolnoma zaglušiti, je božji glas, potemtakem nekako glas vere. A ta vera pove premalo in daje premalo moči. Zato so ljudje vedno hrepeneli po božjem razodetju in božji pomoči. Bog se je res od početka razodeval. Nekaj tega razodetja živi v vsem človeštvu, a zatopljeno je in pomešano z zmotami in zablodami. V Kristusu smo prejeli polnost božjega razodetja, in katoliška Cerkev ga nam nezmotljivo hrani in oznanja. S Kristusom smo prejeli tudi božjo moč, da ne le vemo, kaj nam je storiti, ampak da tudi moremo. Ta božja moč se nam deli zlasti po zakramentih. Nekateri narodi so odpadli od Kristusa, drugi so zapustili Cerkev, a ohranili še marsikaj, kar so prejeli od pradedov kot dragoceno dediščino iz katoliške Cerkev. Tako imajo razkolniki še vse zakramente, protestantje vero v Kristusa in sv. krst, mohamedanci to in ono iz judovstva, to in ono tudi iz krščanstva.

Kaj sedaj?

Nobenega dvoma ni, da je edino Kristusova vera, ki je čista in vsa edino v katoliški Cerkvi, zares prava, božja in zveličavna vera. Kristus je pot, resnica in življenje. To vemo vsi: če bi človek živel v vsem in po vsem po naukih sv. Cerkev in rabil pomočke, ki jih ona daje, da bi bil svetnik. Takih svetnikov nam predstavlja sv. Cerkev vrste in vrste, in taki svetniki žive še tudi med nami. Niso v oltarjih, zakriti so pred svetom, a svetniki so pred Bogom. Marsikaj krščanski mož, marsikatera krščanska žena, mati, dekle je v vrsti svetih božjih. Glejte! Izven katoliške Cerkev pa ni nikjer nobene vere, ki bi mogla človeka posvetiti. So tudi zunaj dobri ljudje, hvala Bogu, med razkolniki, protestanti, tudi judi in mohamedanci, a dobri so ne po svoji zmoti, ampak kljub svoji zmoti. Dobri so, ker se ravnaajo po naravni pameti in pa po tistih resnicah, ki so jih

rešile njih vere iz prvotnega razodetja ali iz krščanstva. Luter je n. pr. zavrnil dobra dela in dejal, da vera zadoščuje, pa živi, kakor hočeš. Da bi protestantje po tem nauku živeli, to bi nastala med njimi prava Sodoma. A naravni čut se upira temu nauku in mnogo protestantov nevede živi katoliško, po katoliškem nauku, da se mora vera izkazati v ljubezni in dejanju.

To je tisto, na kar jih mnogo ne misli, ko vidijo slabe katoličane in dobre drugoverce. Mnogo katoličanov je slabih, a ne zato, ker so katoličani, ampak zato, ker ne poslušajo Cerkev in ne prejemajo pobožno sv. zakramentov, ker ne žive po zapovedih božjega duha, ampak po nagonih svojega mesa. In so tudi zunaj Cerkev dobri ljudje, a ne zato, ker so zunaj, ampak zato, ker je božje usmiljenje veliko in božji nauk in njegova moč sega tudi ven ter nikogar popolnoma ne zapusti, ki je blage volje.

Kdor zares ve, kaj je narodom Kristus, kaj katoliška Cerkev, ta ne bo nikdar niti za trenutek omahoval, ampak bo vsak dan na kolenih hvalil Boga, da je katoličan. Seveda bo hotel biti res katoličan. Ne bo mu dosti ime, temveč bo hotel tudi iz resnice živeti! Njemu se pa bodo smilili tudi vsi, ki še ne poznajo Kristusa, ali če ga poznajo, ki so odtujeni od edinstva Cerkev. In čim boljši so, tem bolj se mu bodo smilili. Mislil si bo, kaj bi bilo iz njih, ko so že po naravi in po bednih odlomkih resnice tako dobri, kaj bi bilo iz njih, ko bi mogli piti iz studenca resnice in življenja! Smilili se mu pa bodo seveda še najbolj tisti katoličani, ki ne vedo, kaj imajo, ki žive sredi božje milosti, a žive brez-uma kakor živali, brez smisla za molitev, za cerkev, za sv. zakramente, zato pa brez življenja, brez moči, prepuščeni vsem nagonom poželenja. Smilili se mu bodo še zlasti sedaj v svetovni vojski, ko so taki slabi katoličani v strašno pohujšanje nekatoličanom in nekristjanom. Gorje meni, je dejal nekdaš sv. Pavel, če ne bom oznanjal evangelija! Gorje nam, moramo reči mi, če ne bomo živeli po evangeliju in tako s svojim življenjem svetu oznanjali Kristusa!



Pregled po svetu.

Avstrijski državni zbor. Večinoma vse stranke avstrijskega parlamenta so se izrekle, da pozdravljajo sklicanje državnega zbora. Ugovarjajo le nemški radikali »zaradi nemške koristi«. Predsednik poslanske zbornice je povabil načelnike državnoborskih klubov na posvet, ki bo 23. okt. na Dunaju. Navzoč bo tudi grof Stürgkh. — Poleg drugih zaprek, ki bodo ovirale, da bi se sklical državni zbor, je tudi ta, da je sedaj izpraznjenih okrog 40 mest, ki bi jih bilo treba zasesti, kajti drugače bi bila zbornica nepopolna. Najbrž bo tako, da se bo vojska, ki se je začela brez našega državnega zbora, tudi končala brez njega.

V Bukarešti ni dobro biti. Glavno romunsko mesto je imelo že zelo velikokrat goste v zraku. Bombe so prestrašile

prebivalstvo, ki se — če le možno — seli drugam. Nedavno je pa bukareška sodrga porabila splošno zmedo ter oplenila več trgovin. Škode je do milijona.

Nova milijonska armada. Švicarskim listom se poroča iz Petrograda, da sestavlja rusko vojno poveljstvo novo poldrugmilijonsko armado. Car je baje že odredil, da se pokličejo novinci in izvezbajo. Spomladi namerava (?) Rusija z novo ofenzivo, ker se sedanja ni posrečila. Notranji minister Protopopov se je izjavil, da se mora vojska, kakor je strašna in težka, izvesti do konca, in da je tudi ljudstvo pričevano (?) o tej potrebi. — Take izjave so pač »glas vpijočega« v potapljanju.

Prekucija na Grškem se ne razvija tako, kakor bi ententa rada. Sedaj menda ni upanja, da bi Grčija nastopila z orožjem. Revolucionarno gibanje ima ugodna tla le na otokih in v Solunu. — Dne 2. okt. je zopet odstopila večina ministrov; ostal je samo ministrski predsednik in minister za zunanje zadeve. Ministri so se v večini izjavili za vojsko, nato so odstopili. — V Atenah sedaj ni nobene vlade. Edina vlada, ki posluje, je Venizel in njegovi privrženci. Venizel je na Kreti ustanovil urad guvernerja. — Rezervisti so vdani kralju ter prirejajo povsod burne demonstracije zoper pristaše entente. — Pričakuje se kljub temu skorajšnja napoved vojske Bolgariji. — Sicer pa so vsa poročila, ki jih dobimo o Grčiji iz ententinih virov, torej netočna, nezanesljiva ter ne pojasnijo položaja, kakršen je v resnici.

Na Portugalskem tudi ni nobenega reda, odkar so strmoglavili monarhijo. Sedaj je odstopil ministrski predsednik Almerida. Vojni minister je odredil mobilizacijo 1. in 4. divizije ter odpotoval proti severu, kjer so se baje uprle čete.

Volitve v Ameriki. Wilsonova zvezda blesti; Hughes-ova slava raste. Nemške Američane moti le to, ker Hughes ničesar ne izda, kakšno stališče bo zavzel glede na Anglijo. Najbrž se volitve ne bodo udeležili.

Wilsonov plašč po vetru. Wilsonu se slabo godi, kar se tiče novih volitev. Zdaj se je baje odločil, da hoče še pred 3. novembrom nekaj posebnega storiti za pospešitev miru, ker ve, da drugače gotovo propade. Pravijo, da je v ta namen poklical v Washington ameriške poslanike iz Londona, Pariza in Berlina.

Prekucija v Abesiniji je nastala vsled tega, ker sedanji mladoletni vladar Lig Jeassu ni poseben prijatelj Anglije. Anglija je podkupila in nahujkala vse vladajoče uradnike in državnike, češ, da mladi krščanski vladar preveč drži z mohamedani. Nastala je revolucija; abesinski mogotci so postavili na prestol Angliji prijazen cesarico Uisero Zeaditu. Turčija si prizadeva, da pride zopet na prestol Lig Jeassu.

ISKRE.

Kdor hoče biti zadovoljen, naj gleda le na one, ki se jim slabo godi.

»Svet je poln bridkosti, a ga vendar ljubijo; kako bi ga šele ljubili, če bi bil poln sladkosti.« Sv. Avguštin.

Svetovna vojska.

Silni topovski boji na Krasu. — Rusi poraženi v Volniji; ruska garda uničena. — Napadi Rusov v Galiciji odbiti. — V Karpatih mir. — Romunski poraz na Sedmograškem in ob Donavi. Braševo v naših rokah. — Bitka ob Sommi traja dalje.

VOJSKA Z ITALIJO.

Silna topovska bitka na Krasu traja že osem dni. Neprestano bruhajo italijanska žrela topov in min ogenj in jeklo na naš Kras. Naša artiljerija odločno odgovarja. Italijani večkrat poizkušajo s pehotnimi napadi, toda vsak napad uduši ogenj naših topov. Italijansko uradno poročilo 5. oktobra podarja močan nastop našega topništva. 4. oktobra je udrila sovražna pehota v naše jarke ob Opatjem selu, naši so jo takoj zapodili nazaj; tudi 6. oktobra je napadala italijanska infanterija, seveda brez uspeha.

Topovski boj se bije na vsej črti od morja, čez Goriško, ob koroški meji — do švicarske meje.

Na Tirolskem je sovražnik zopet napadel na bojni črti doline Fleims, pri Calbriconu, na obeh straneh doline Travnolo; toda vse zaman. Na Colbriconu je sicer udril v naše razstreljene postojanke, pa so ga vrgli naši kmalu ven.

RUSKO-ROMUNSKO BOJIŠČE.

V Karpatih so ruski napadi ponehal. Zadnja vojna poročila več ne poročajo o večjih napadih Rusov v Karpatih. Rusi so zastoj pošiljali tisoče in tisoče v smrt; Karpatov niso dobili. Tam je že nastopila zima in Rusi imajo preveč živo v spominu vse strahote karpatske zimske vojske.

Veliki ruski napadi v Galiciji odbiti. Ob Zlati Lipi in Narajovki so zadnje dni Rusi štirikrat napadli z veliko silo naše postojanke. Avstr., nemške in turške čete so odbile vse napade. Dne 6. oktobra so naši tu ujeli 510 Rusov in zaplenili 8 strojnic. Še hujši boji pa so se bili v severovzhodni Galiciji. Tu so Rusi napadali zlasti ob Seretu in ob cestah, ki vodijo iz Brodov in Zborov v Lvov. Pri Graberki so nam bili Rusi iztrgali nekaj postojank, toda naši so 2. in 3. oktobra uvedli protinapad, vrgli Ruse nazaj, pripeljali 3000 ujetnikov in par desetoric strojnic. 5. oktobra so Rusi v tem odseku zopet napadli; toda armada Böhm-Ermollija je odbila pet ruskih navalov in iztrgala celo Rusom neko predpostojanko južno od Majanova.

Ogromni ruski navali v Volniji strti. 2., 3. in 4. oktobra so se vršili v prostoru zapadno od Lucka nad vse srditi boji, kakor še nikdar na tem prostoru. Po silnem artiljerijskem obstreljevanju so se vedno iznova valite ruske množice proti nemško-avstrijskim

jarkom in razstreljenim žičnim ovirami. Ruski vojak je spoznal, da so vsi napadi zastoj, zato ruska infanterija pogosto ni hotela iz jarkov k napadu; da bi jo prisilili iz kritij, je ruska artiljerija pred napadom začela obstreljevati lastne čete in jih tako zapodila v ogenj in pod nož zaveznikov. Rusi so poslali v boj svoje najboljše čete, zlasti svojo gardo. **Dva gardna zbora sta na ozkem in odprtem prostoru napadla sedemnajstkrat,** neki drugi zbor dvanajstkrat — pa vse zastoj, naši se niso umaknili niti za korak. Rusi so morali vedno nazaj in so zastoj žrtvovali najboljše vojake. Silovitost teh bojev popisuje neko poročilo, ki pravi, da je vsak naših pešcev en dan izstrelil po 400 patron, da je zavezniška artiljerija izstrelila na 10 kilometrov široki črti, kjer so Rusi najbolj napadali, okrog 60 tisoč granat, tako da je padlo na vsak meter te bojne črte okrog 4 kg razstreljiva. Ni čuda, če je ta silni ogenj kar kosil ruske množice. Ujetnikov pri tem naši niso dobili dosti, le

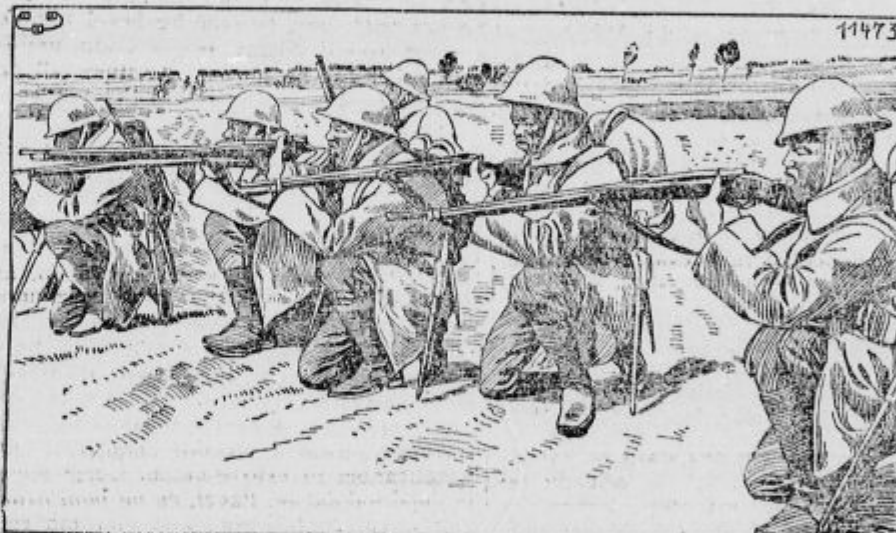
so ti boji in da se bije tu boj le za življenje in smrt. Romuni, ki so morili naše ranjence, si morajo sedaj sami pripisati posledice.

Tudi severno od tega bojišča, v odseku Görögny, kjer so Romuni še pred nekaj dnevi potiskali naše nazaj, so se odločili boji nam v korist.

Pravtako tudi na grebenih Karpatov, južno Sedmograške, Romuni nimajo sreče. Nemci stoje pri prelazu Rdečega stolpa že na romunskih tleh; Romuni tu zastoj gonijo svoje čete k napadu. V gorovju južno in južnovzhodno od Hatszege so popolnoma opešali romunski napadi; naši so jih zapodili nazaj in sedaj se zopet umikajo proti Vulkanskemu prelazu.

Pri Oršovi so bili naši potisnjeni nekoliko nazaj, kakor se je 5. oktobra uradno poročalo. Zadnje uradno poročilo pa naznanja, da so tudi tu vrgli sovražnika in mu iztrgali izgubljene postojanke.

Romuni se umikajo na vsej vzhodni Sedmograški, tako poroča najnovejše



Francoske čete iz kolonij z jeklenimi čakami.

okrog 630 mož in 8 strojnih pušk. V sled teh porazov so Rusi tako opešali, da si ne upajo v tem prostoru zadnje dni prirediti nobenega napada več.

Nov poraz Romunov na Sedmograškem. Na Romune pada udarec za udarcem. Po zmagi pri Sibinju, kjer je bilo poraženih 30.000 Romunov in zaplenjenih 80 topov, so se naše čete obrnile proti vzhodu in naglo potiskale sovražnika proti Fogarašu, ki je oddaljen od Sibinja kakih 70 km. Pri Fogarašu je bil sovražnik zopet premagan. Med tem časom je pa poveljnik zavezniških čet pripravljaj nov udarec in napadel sovražnika z veliko močjo pri Repsu (Köhalon). Romuni, ki so še pred kratkim potiskali tu naše čete nazaj, so morali bežati čez reko Alt in Homorod. Toda Nemci in naši jih niso pustili priti do sape; takoj so jih tudi tukaj napadli in premagali. Sedaj jih preganjajo dalje. V teh bojih so naši zaplenili 43 topov. Malo število ujetnikov (220 mož) kaže, kako srditi

uradno poročilo. Naši pode sovražnika in so že zasedli Braševo (Kronstadt) in tudi mesto Szekelyudvarhely in prodrli v dolino Olt. Tudi v severovzhodni Sedmograški beži sovražnik, tu ga preganjajo čete generala Avza, ki se je odlikoval v lanskih bojih v Galiciji. Romuni so sedaj prišli v vrečo, ki jo naši zadržujejo, o tem nas prepriča površen pogled na zemljevid. Od Bukarešta so oddaljeni oni oddelki, ki so zasedli Braševo, le še kakih 100 km — približno tako daleč, kot od Ljubljane do Zagreba, ob donavski strani pa so Bolgari in Nemci oddaljeni komaj 40 km od romunskega glavnega mesta. Ako prodro naši čez Karpate in Bolgari čez Donavo — pa je več kot polovico Romunije v naših rokah.

Romunski poraz ob Donavi. Da bi prišli Romuni za hrbet našim zaveznikom v Dobrudži, so v megli premostili na čolnih Donavo in poslali na bolgarska tla pri Rahovu kakih 15 bataljonov, obenem so pa Romuni in Rusi napadli

v Dobrudži. Toda sovražniku se je nakana popolnoma ponesrečila. Naše donavsko brodovje je napadlo most in ga zrušilo; nato so naši monitorji začeli obstreljevati sovražnika na bolgarski in romunski strani in mu prizadejali velike izgube, v noči od 4. do 5. oktobra pa so celo napadli romunsko mesto Giurgievo in uplenili tam sedem romunskih ladij. Dne 3. oktobra pa so Bolgari napadli od dveh strani Romune, ki so prišli čez Donavo. En oddelek je prodiral od Ruščuka in vrgel Romune proti Tutrakanu v roke drugemu bolgarskemu oddelku, ki je sovražnika popolnoma razkropil.

V Dobrudži so se Nemci in Bolgari ustavili in utrdili in sedaj napadajo Rusi in Romuni. Zadnje dni naznanja skoro vsako uradno poročilo o sovražnikovih napadih, toda vsi njegovi napori so zastojni; bolgarsko-nemške čete ga vržejo takoj z velikimi izgubami nazaj. Rusi sami priznavajo, da izgube vsak dan 2000 mož.

MACEDONSKO BOJIŠČE.

Pri Solunu nadaljujejo sovražniki ofenzivo zlasti na svojem levem krilu. Najhujši boji se bijejo v prostoru med jezeroma Presepa in Ostrovo. Tu so sovražniki nekoliko napredovali in napadajo zlasti ob cesti iz Florine v Bitolj. Srbi so poskušali celo priti čez reko Črna, a so imeli samo na enem kraju nekoliko uspeha. Severovzhodno od Tahinjskega jezera so prišli Angleži čez reko Strumo in zasedli nekaj vasi; vneli so se trdovratni boji, v katerih so zavezniki potisnili Angleže nazaj. Druzod grme le topovi. Z morske strani Angleži večkrat obstreljujejo od Bolgarov zasedeno ozemlje pri Kavali.

FRANCOSKO BOJIŠČE.

Bitka ob Sommi traja z nezmanjšano silo dalje. Slika in položaj bojev se zadnji teden ni spremenil. Francozi izjavljajo, da nameravajo nadaljevati bitko toliko časa, dokler ne bo uničena ona izmed vojskujočih se armad. Boji se vrše neprestano z največjo ljutostjo. Sovražniki so tuintam iztrgali nekaj postojank Nemcem, toda ti so jih na več krajih vrgli zopet nazaj.

Pri Verdunu nič posebnega.

Proslava cesarjevega godu v glavnem stanu.

Prav posebno veličastno so praznovali god našega presvetlega vladarja v stanu vrhovnega armadnega poveljstva. Mesto je bilo bogato okrašeno z zastavami, po cerkvah so se opravile slovesne slučbe božje. Poseben sijaj je dobilo praznovanje vsled tega, ker je bil došel tudi nemški cesar v spremstvu generalnega majorja pl. Hindenburga in generala pehote pl. Ludendorfa in še drugih dostojanstvenikov.

Slavnostnega obeda pri maršalu nadvojvodu Frideriku se je udeležil nemški cesar s spremstvom, načelnik generalnega štaba baron Conrad pl. Hötendorf in drugi.

Pri obedu je maršal Friderik govoril tako-le: »Kakor na letošnji rojstni dan našega Najvišjega vojnega Gospoda, smo tudi danes deležni visoke časti, da smemo obhajati god našega vroče ljubljene vladarja v navzočnosti njegovega vzvišene in najzvestejšega zaveznika. Prespoštljivo se zahvaljujem Vašemu Veličanstvu, da ste prišli v krog avstro-ogrške armade, kar nas vse odlikuje in naše slavje povišuje. Današnji slavnostni dan, ko se dvigajo k Vsemogočnemu najiskrenejše prošnje vseh podanikov za blagor Njegovega Veličanstva, hočemo s posebno iskrenostjo ponoviti obljubo, ki smo jo napravili 18. avgusta. Ne bomo prej počivali, dokler ne dosežemo cilja — častnega miru. »Viribus unitis« — se glasi naše geslo. »Viribus unitis« bomo dosegli ta cilj! Njegovo Veličanstvo naš vroče ljubljene cesar in kralj in Najvišji vojni Gospod Franc Jožef I. živio, živio, živio.« Ob slovesu je občinstvo prirejalo nemškemu cesarju, ki je imel v avtomobilu poleg sebe generala Hindenburga, najiskrenejše ovacije.

Tedenske novice.

Za dobrodelne vojne namene je povodom cesarjevega godu darovalo »Katoliško tiskovno društvo« v Ljubljani 1000 K, in sicer 400 K za vojaške vdove in sirote, 300 K za pohabljenе vojaške, 300 K pa za bolne vojaške.

Dnevi milosrčnosti. Pretekli teden je bil namenjen dobrotvornosti blagih src. Pridno se je nabiralo in skladalo; mali darčki in večje svote se bodo stekle v lep zaklad, s katerim se bo lajšalo gorje onih, ki so za nas trpeli, in podpirala beda vojnih sirot. Kakor čujemo je samo v Ljubljani vrgel skupiček prodanih znakov in cvetk okroglo 10.000 K. Kranjska se je po domoljubni požrtvovalnosti še vselej odlikovala; v tednu Rdečega križa se je Kranjska tako izkazala, da je bila na drugem mestu izmed vseh kronovin. — Ljubljana se je pa to pot prav posebno obnesla, bolje rečeno, Ljubljančan, ki ima, pa rad kaj odrine. Povodom cesarjevega godu je daroval veleindustrijec Karel Pollak st. 200.000 K za revne vojaške vdove in sirote s Kranjskega. Izročil je to veliko vsoto deželnemu glavarju dr. Šustersiču s pripombo, da naj se po modri razsodnosti deželnega odbora kranjskega v sporazumu z darujočo tvrdko razdeli v zgoraj označeni dobrodelni namen. Deželni glavar se je v imenu dežele toplo zahvalil za to domoljubno dejanje odlične tvrdke, ki je v ponos deželi.

Penzijski zaklad za uslužbence. Dne 4. oktobra je ista tvrdka Pollak sklenila ustanoviti penzijski zaklad za svoje uslužbence ter je v ta namen določila iz svojih sredstev temeljno glavnico 200.000 K.

Pastirski list prevz. goriškega nadškofa dr. Frančiška Sedeja, ki je ravnokar

dotiskan, bo prava tolažba in uteha osobito za goriške begunce, pa tudi bodrilo vsemu ljudstvu. V presrčni besedi kliče skrbni nadpastir svojemu ljudstvu, naj se ne jezi, naj ne kolne, marveč naj v trdnem zaupanju na božjo pravičnost dviga oči kvišku!

Umrl je 4. oktobra v Ljubljani namestnik deželnega glavarja na Kranjskem baron Leopold Liechtenberg, star 63 let. Deželni poslanec iz skupine veleposestva je bil dobrih 30 let. Dolgo vrsto let je bil tudi vnet član c. kr. kmetijske družbe. Pokojni baron je bil pravi Kranjec, ljubezniv in splošno priljubljen. Na svojo domovino je bil navezan s celim srcem. Mir njegovi duši!

Ustanove. Pri dežel. odboru Kranjskem so razpisane 3 ustanove po 60 K za invalide in hiralce, — tudi za vojaške iz Kamnika, Homca in Jarš.

Smrtna kosa. Dr. Rudolf Repič, okrožni zdravnik v Št. Vidu pri Zatični, je bil pokopan 10. oktobra v Ljubljani ni pokopališču pri Sv. Križu. — Umrl je v Ljubljani dne 29. septembra 20letni mladenič Frančišek Sinkovec iz Bele pri Idriji, sin posestnika in župana.

Iz sodne službe. Okrajna sodnika dr. Vladimir Foerster v Metliki in Albert pl. Levičnik v Novem mestu sta imenovana za deželnosodna svetnika.

Vojaške novice.

Pojasnilo. Prošnja za dopust pri vojaškem poveljstvu ne velja, če jo potrdi samo županstvo, marveč mora biti potrjena tudi od orožniške postaje ali od c. kr. okrajnega glavarstva.

Pozor na naslove! Prijatelj našega lista nas je naprosil, naj opozorimo »Domoljubove« bralce, da bolj pazijo na naslove, kadar pošiljajo svojem pozdrave, denar in podobno na bojišče ali sploh k vojaškemu oddelkom. Najbolje je, če je napisano tistih par besedi v nemškem jeziku. Številke voda (»cuga«) nikdar ni treba navesti, ker se vedno menja in ker »cuga« ni upravna enota. Stotnjica (komp.) se pač navede. Za zgled naj služi naslednji vzorec: Težak Marko, Inf. III/17 Ers. Komp., Judenburg, Obersteierm. Pošilja: Neža Težak, Rodine št. 45, pošta Žirovnica, Oberkrain.

Vojaški pozdravi: Podpisani pošiljamo srčne pozdrave vsem čitateljem »Domoljuba« z bojnih poljan; Poddesetnika Kimovec Jožef, Vače; Dolanc Anton, Dole pri Litiji; inf. Zeni Fr., Besnica; Hočevar Fr., Grosuplje; Cernečič Fr., Kostanjevica na Dolenjskem. — Srčne pozdrave pošiljamo vsem Slovencem in Slovenkam v dragi domovini vojaški pri strojnih puškah; Četovodja Jež Ivan, poddesetnik Urbanija Fr., desetnik Anžič Fr., inf. Lesar Alojzij, Kolenc Ant. — Slovenski fantje in mošje (Kranjci in Primorci) pošiljamo srčne pozdrave svojim očetom, mamicam, ženam, sestram in bratom, čitateljem in čitateljкам »Domoljuba«.

ljuba» s tirolskega bojišča: Koren Ivan, Babiči; Štok Ivan, Burji; Stopar Rok, Krkavc pri Kopru; Stegel Franc, Kal; Ličen Franc, Rihemberg; Lukač Franc, Kovčice; Stanonik Ciril, Poljane. Danes smo, hvala Bogu, vsi zdravi pa vedno korajžni. Prosimo pa tudi, da bi nam Bog dal mir in srečno vrnitev.

Najlepše pozdrave vsem »Domoljubovim« bralcem pošilja z gališkega bojišča poročnik Jože Barle.

Dve srebrni svetinji krase prsa korporala Martina Režek-a. Na tirolsko-laškem bojišču je zaslužil veliko srebrno; v Galiciji se je že dvakrat vojskoval; zdaj je že drugič šel nad Laha. Koncem sept. je dobil srebrno hrabrostno kolajno II. vrste. Martin Režek je doma iz Radovice.

Za domovino. Mati M. Drobeš, sedaj v Hambornu v Porenju, naznanja vsem znancem, da je umrl junaške smrti njen sin Jožef Drobeš. Pokopan je na Dupla planini. Njegova dva brata sta še na bojišču.

Padel je na ruskem bojišču v Voliniji pri Kovelu Franc Kodrič z Gradaca pri Sv. Križu pri Kostanjevici. Zadet je bil v glavo 18. avgusta 1916, ob 10. uri zvečer. Bil je ponižen in vzoren mladenič v Marijini družbi. Blag mu spomin!

Dve srebrni svetinji za hrabrost je zaslužil slovenski visokošolec iz Celja praporščak Zoran Jošt, član katoliškega akademičnega društva »Zarja«. Eno je dobil ob bitki na gori Meletta pri Asiagu; drugo pa pretekli teden. Obljubljen mu je tudi zlat zaslužni križec.

Vojni kurat Vukelič, ki je bil smrtono varno ranjen na Krasu in mu je krogla šla skozi pljuca, je bil prišel v izvrševanju svoje službe v sovražnikov ogenj. Bil bi gotovo padel, če bi ga ne bili krili tovariši vojaki (Hrvat) s svojimi trupli. Njegovoga slugo je granata raztrgala.

Smrt mladega junaka. 17. septembra je padel na Krasu poročnik Karel Ovčjak, rodom s Koroškega. Bil je gojenec kn. škof. Marijanišča in bi bil postal duhovnik. Meseca februarja 1915 je prestal maturo na gimnaziji, zdaj pa maturo za nebesa.

Oglašamo se... Z Ruskega je došla na uredništvo dopisnica sledeče vsebine: 4. VII. 1916. — Oglašamo se iz ruskega ujetništva slovenski fantje iz Reške doline: Zidar Jože, Skok Jože, Rolih Anton vsi trije doma iz Topolca, občine Trnovo. Jakob Škrlič iz Zarečice in Alojz Primc iz Dobrepolj. Pozdravljamo vse fante in dekleta iz Reške doline. Z Bogom do svidenja!

Tam izpred Asiaga pišejo naši vojaki, da se pridno pripravljajo na tretjo zimo, kajti zadnje dni jih je prišla že opozoriti, naj bodo pripravljani, ker 2—5 metrov snega, ki se ga ondi po vrhovih naleti, ni karsibodi. Vojno vodstvo skrbi, da ne bo manjkalo lesa in da bodo stanišča in barake dobro zavarovane. Zaže na paro pridno režejo debele jelke, težki stroji meljejo kamenje, da bodo ceste dobro uglajene. Zima bo zakopala ondotno moštvo takorekoč v zimsko spanje, a kljub temu bo treba čuti, da se sovražnik ne prikrade.

Nakratko se veliko pove. 19letni črnovojnik Janez Justin piše sem s Krasa

svojemu stricu: Dragi stric! Najprej Vas lepo pozdravim in naznanim, da sem prejel karto. Lepo se zahvalim. Sedaj sem v rojni črti. Precej grdo je, ker je slabe vreme. Blaten sem tako, da se komaj iz blata vidim. Menaža je že še, samo bolj malo je je; dobimo jo le ponoči, pa dvakrat kavo vsako noč. Zdrav sem še, hvala Bogu. Veseli me, ker se me spominjate, saj tukaj tako ne morem veliko moliti; vendar pa molim vsak dan. Danes sem dobil »Domoljuba«.

Na Sedmograškem odpravljajo Romunci povsod, kamor pridejo, ogrske napise in jih nadomeščajo s svojimi, kakor bi bili že sigurni, da bodo tam ostali. Toda naša čvrsta bramba jih pošteno pritiska nazaj. Hudo je le to, da je moralo okrog tri četrtine milijona ljudi bežati in popustiti skoraj vse, kar so imeli. Sedmograška je povečini katoliška dežela; šolstvo se je bilo prav dobro razvilo; škoda v tem oziru je nepregledna. Upati pa je, da bodo Romunci kmalu pokazali pete tudi tukaj, ako bo šlo tako posreči naprej.

Ordonančni pes. Nemški vojaki so zasledili v neki zasedeni vasi na Francoskem sestradanega ovčarskega psa, — ki je bil prišel že res čisto na kant. Ko so ga napasli in umili, se jih je držal ter spremljal na vseh potih. Ordonančna straža ga je jemala s seboj v sprednje postojanke in na najnevarnejša pota. Tega se je najdenec tako privadil, da so mu zaupali važna povelja, ki jih je donášal med najhujšim ognjem v sprednje postojanke, ne da bi se mu pripetila kaka nesreča. Šaliti se z njim na takih potih, ali ustavljeni ga, ni bilo varno, kajti v takih slučajih je bil »Vel« (tako so ga imenovali) čisto po domače »grobe«. — Takih ordonančnih živali imajo danes veliko na vseh frontah.

Posebne vrste pijanec. Bilo je nekoč gori v Hindenburgovi armadi, kjer je služil tudi urednik lista »Vossische Zeitung«. Ta pripoveduje, da si je bila njegova kompanija s trudom in težavo priborila sod piva (210 litrov). Ko se pripravljajo, da bi ga nastavili, začno deževati ruske granate. Ena je bila tako dobro merjena, da je zadela sod naravnost v trebuh, da se je zmlinčil, tekočina se je pa razlila po tleh; en obroč je vrglo na zdraven stoječe drevo. Vojaki so tekli v kritja. Med tem se pa zmuzne kužek kompanijskega poveljnika iz kritja, gre in srka pijačo, ki je tekla po tleh. Pivo mu je ugajalo. Nažehal se ga je tako, da je poginil. Rusi so imeli vsaj ta uspeh, da so enega ubili, ki je bil pa v pasji koži.



Razne novice.

Dar našega cesarja. Na Zgor Avstrijskem v kraju Vorderstoder ima ondotni mesar Degelsegger osem sinov v vojski. Eden je ujet, enega pogreša. Dne 24. sept. so mu v ondotnem župnišču po službi božji slovesno izročili lep dar cesarja Franca

Jožefa I, namreč 500 K denarja in srebrno dvokrovno uro s cesarjevim imenom.

Strašno! Še le polagoma se bo izvedelo, kako hudo je bila prizadeta Sedmograška, ko je Romun nenadoma udaril čez mejo, in da niso brez vzroka ropotali poslanci v ogrski zbornici. — Sedmograški škof Mailath je v ogrski magnatski zbornici povedal, da je na begu iz Sedmograške umrlo okrog 8000 otrok! Segesvarski župnik je povedal, da so matere metale dojenčke proč (!), da bi ne bile ovirane na begu. V Marošvasarhelyju so zbrali 632 takih zapuščenih in zavrženih otročičev. Spravili so jih bili v železniške vozove, a odpeljati jih niso mogli, ker ni bilo na razpolago nobenega železniškega stroja. Končno so izbruhnile med otročiči še bolezni. Tako je pomrlo na stotine teh nedolžnih žrtev materinske brezsrčnosti in romunske nenadne invazije.

Peto vojno posočilo. Finančni krogi v Budimpešti pripravljajo vse potrebno za podpisovanje V. vojnega posojila.

† Baron Kathrein. V Inomostu je umrl tirolski dežel. glavar Kathrein, star 74 let. Pokojni je bil odlični vodja avstrijskih konservativcev. Odlikoval se je po globoki pobožnosti in poštemem krščanskem življenju. Izrazita in brezpogojna vdanost ter goreča ljubezen do papeža se je družila v lepi harmoniji z iskreno vdanostjo do presvetlega cesarja. Geslo mu je bilo: Za Boga, cesarja in domovino!

Ali so se usiravili. Kakor znano, je sv. oče Benedikt XV. vložil ugovor zaradi tega, ker se je italijanska vlada polastila palače Venezia v Rimu. Sedaj se čuje, da jo namerava po vojski zopet vrniti papežu.

Iz Mongolije (pustinja Gobi) piše vojni kurat in ujetnik g. R. Bratanič (štajerski Slovenec) župniku A. Zamuda, da oskrbuje ondi dušno pastirstvo med 13.000 vojnimi ujetniki, ki so sami Nemci iz Avstrije in Nemčije. Pravi, da je sicer zdrav, drugače pa poln melanholije.

Visoka nagrada. Na Dunaju je nedavno neka visoka plenkinja izgubila na Kerntnerici dragocene korale, ki jih je našla revna delavčeva žena Roza Tišler. Oddala jih je oblasti, ki je najdeno dragocenost cenila ter določila ubogi ženi, katere mož je odšel na vojsko in se pogreša, 3400 K naidenine.

Vina je lekos povsod nekoliko manj nego so ga pričakovali, a kakovost je povečini izborna. Cene so različne. Spisno se opaža, da vinogradniki ne hité s prodajo.

V. nemško vojno posočilo je pod streho. Uspeh je, kakor je bilo pričakovati, zopet prav-povoljen. Bančni krogi poročajo, da se je podpisalo nad 10 tisoč milijonov mark.

Železniška nesreča. Na progi blizu Berlina je zavezil 8. oktobra ponoči brzovlak v neki drug vlak. Pri tem je bilo mrtvih 11 potnikov, 15 ranjenih; tudi je razbitih več voz.

Wilsonu utegne izpodleteti. Sedanjji ameriški prezident, ki zopet kandidira, je propadel v svojem lastnem rojstnem mestu New-Jersey. Njegovi kandidati niso dobili večine. Tudi iz drugih krajev se poroča, da se mu slabo godi. Bivša predsed-

nika Taft in Roosevelt sta se tudi zedinila in izjavila proti zopetni izvolitvi Wilsonovi.

Davke na dedščine in na izdelovane streliva so uvedli v Združenih državah Severne Amerike.

Na dopustu.

III.

Jasno je nebo; —
toda od zahoda sem
votel se začuje grom;
mati moja strepeta pri tem.

„Sin moj dragi!

Čuješ-li gromenje votlo? —
Cel čas, kar si ti se tam boril,
zame čas strahu je, groze bil.
Srce mi razpočiti je hotlo,
kadarkoli topa strašen glas
v našo se začul je vas.

Slednji grom,
ki prodril je sem v naš mirni dom,
bil je zame kot dvorezen meč.

Zdelo se mi je,
kot da vsaki reči če:

»Mati, sin tvoj mre zdaj krvaveč!«

»Mati mila!

Jutri bom pa zopet tam,
kjer izvir je tem glasovom,
ki prihajajo sem k nam!«
Majka strese se in zaihti...
In pogovor je pretrgal molk. —
Jaz pa mislil sem na njé,
ki sedaj se tam boré:
Naš železni sedemnajsti polk!

Vide z Mirne.

Listek

Iz časov čarovnic.

(Črtica iz naše preteklosti.)

Spisal Podgoričan.

(Dalje.)

IV.

Nekaj dni je preteklo, preden je prišel na Rtnek »Iudex ordinarius«, da izvrši preiskavo in predpriprave za sodbo. Dokler se ni izvršila natančna preiskava, se ni moglo vedeti, ali se bo obsodba izvršila na Rtneku in bo imel sam »Iudex ordinarius« moč in pravico izreči sodbo, ali bodo pa zločinci izročeni ribniški gosposki, ki ima pravico rabiti tudi meč in vislice.

Sodnik se je z veliko vneto lotil stvari, da natančno ugotovi zločin, ki se je zgodil v Dvorski vasi. Brez posebnih težav je dožgal, da je Škander poškodoval Lucijo Rotarjevo ter je imel namen: ubiti jo. Zgolj slučaj je, da je ni. Ko bi se ne bila takoj onesvestila ali potajila in bila liki mrtva, bi jo bil Škander gotovo ubil, ker je uverjen, da je čarovnica in je naredila točo. Zločinec je, ker je poškodoval človeka in zločinec, ker veruje v čarovnice in čarovnije. Praznoverec! — navzlic

ukazu svoje gosposke!

Ko je sodnik opomnil Škandra, da naj govori resnico in da naj sam vse pove, ker sicer... — mu je pokazal natezalnico, klešče, bič in drugo orodje, s katerim so takratni sodniki izsiljevali iz zločincev resnico, — se je stresnil Škander osorno in odvrnil: »Ne bom ničesar tajil! Vse povem po resnici, četudi mi gre za glavo. Raje vidim, da mi odleti glava pod mečem, kakor bi poginil od lakote za plotom. Ta prokleta coprnica nam je naredila točo.«

»Obseden!« je zamrmral sodnik. »Nevaren človek. Tiči v vražah.«

Škander je povedal vse po resnici tako, da so drugi samo potrdili, da je vse do pičice res, da ni prav ničesar zatajil.

Pogled na natezalnico je vplival na vse, da so se popolnoma vdali, v koliko so se udeleževali poboja.

Babič, Mahne in Muhič so bili spoznani grdega praznoverja. Verujejo v vraže.

»Iudex ordinarius« je nevoljen otresnil glavo in dejal: »Vaša praznovernost je nevarna in vražarstvo kaznivo. Gospod ercpristar in vikar ne moreta izgnati iz vas hudiča, ga bomo pa mi, gosposka, ki ne skrbi samo za vaše želodce, ampak tudi za vaše duše.«

Nazadnje pride na vrsto Lucija Rotarjeva, tridesetletna samska ženska iz Dvorskevasi, po milosti rtneške gosposke posestnica kajže in tistih ograj, ki jih je napravila ona in njeni spredniki na ozemlju rtneške graščine. Ograje so bile majhne in samo par jih je bilo, očitiden dokaz, da so se Lucija in njeni spredniki raje bavili z drugimi rečmi, kakor da bi delali ograje in zaseke ter trebili goščave.

Lucija Rotarjeva je bila sama, to se pravi, da ni bila omožena, da pa ni imela tudi nobenega svojih v koči.

Precej visoka ženska je bila in suha kakor so bili tedaj vobče rtneški podložni. Ob padcu je bila udarila z glavo ob prag tako hudo, da je bila izgubila zavest, pa so jo bile ženske kmalu zbrihtale. Bula na glavi je bila splahnila, tudi znaki brc in udarcev so bili tekem zapora izginili. Pred sodnika je prišla brez obvez. Piatnena ruta in enaka obleka je bila kajpada polna madežev, katere je dobila v ječi, ko se je šarala ob vlažni zid in počepala po golih prstenih tleh.

»Iudex ordinarius« jo pogleda, zmaje z glavo in spregovori: »Tako mlada, pa že tičiš v vražah. Ali ne hodiš v cerkev in ne poslušas naukov vikarjevih? ... Obdolžena si, da si naredila zadnjo točo v Dvorski vasi, hočem reči, ljudje pravijo: 'naredila'; — narediti je itak nisi mogla —«

»Točo? ... Zato, da mi je zdrobila ječmen in fižol?« odgovori Lucija nedolžno. »Te toče jaz nisem naredila, pa je nisem, ker je tudi ne znam.«

»Kdo jo je naredil?«

»Jaz ne vem. Jaz, ne! Jaz, ne! Gotovo jo je katera druga!«

»Tako tudi ti veruješ v čarovnice! ... Se mi je zdelo! ... Ali ne hodiš v cerkev? Ali so gospod vikar kdaj rekli, da ljudje naredijo točo? Praznoverno ljudstvo!« godrnja sodnik in vpraša grozeče: »Povej, kdo naredi točo!«

Lucija se prestraši in odgovori boječe: »Menda, ta grdi!«

Sodnik razjarjen poskoči: »No, te bom že naučil!«

Poseže med drugo ropotijo na mizo in pokaže tisto ruto, precej zamazano in zmečkano, ki je Dvorjanom razburjala kri. Vestni rtneški sodnik je bil zaplenil nesrečno stvar, da pokaže »corpus delicti« (živo pričo krivde) slavni svoji gosposki, ki je morala deliti pravice in kazni vpoštevajoč vse okoliščine in dokazila.

»Kaj pa je to-le?« jo vpraša sodnik in pogleda presunljivo.

Lucija pogleda ruto, katero je kazal sodnik razgrnjeno. Vznemiri se in blede obraz ji zardi od krvi, ki se je začela burneje pretakati po njenih žilah.

»Obdolžena si, da si obesila to cunjo na visoko topolo z namenom, da pricopraš točo na Dvorsko vas. Ti vražarica!«

Ona pa je povesila oči in je strmela v tla. Nemirno se dihala in molčala.

»Odgovori! ... Ali si hotela narediti točo?«

Toda Lucija je trdovratno molčala.

»Torej je le res, česar te dolže! ... No, pa ti bom že razvezal jezik, da boš odgovorila,« grozi sodnik razkačen, ker mu ni odgovarjala. »Ko dobiš vinte na členke, tedaj se ti bo omajal jezik!«

Purgarjema, ki sta stražila, veli: »Pravila!« (Dalje.)

Mi upamo ...

Mi upamo zadržno,
da slednjič naša moč
razbila bo usodno
sovražnikov obroč.

Doslej junaki naši
so stali kakor zid;
borili se kot levi
za naš in za svoj prid.

Doslej smo vedno srečno
hodili zmage pot.
Zakaj? Zato, ker vodil
nas Bog je, vseh Gospod.

Domovje ne znebilo
sovražnih bi se sil,
da On predobrotljivo
ni z nami vedno bil.

Kaj hočemo storiti,
da zmaga trajna bo?
Moliti stanovitno,
moliti prav zvesto.

Jožef Mohor, invalid.

Slike in črtice z bojišč.

God našega cesarja.

Poročnik g. Jože Barle nam je poslal naslednji opis cesarske slavnosti:

Gališko bojišče, 4. okt. 1916. Rad bi opisal nakratko našo današnjo slavnost. — Evo!

* Redni (glavni) sodnik.

V gozdu — zaradi ruskih letalcev — med dvema smrekama preprosta miza; nad njo navadna »celtna« kot streha; — to je bila naša kapelica. A pridne roke naših momcev so jo lepo okrasile! O polu devetih so jele prihajati kompanije, ena za drugo, in se postavile v red: kakor zid zgrajen iz junaških prs cesarju zvestih Slavoncev. — Prišel je polkovnik-brigadir s svojimi častniki, in celo general-divizionar s svojim štabom.

Duhovnik je pristopil in mož in častnik se je odkril. Ko je mašnik povzdignil sv. hostijo, se je cel polk zgrudil na kolena v kljub ogromnemu blatu. Bil je veličasten prizor cel polk na kolenih s sklonjenimi glavami, pred oltarjem mašnik s povzdignjenim Najsvetejšim, visoko v zraku naši letalci, a v daljavi bobnenje topov. V takem trenutku se človek nehote za teče v molitvi k Njemu, ki je gospodar vsega in ki brez njega vednosti ne pade niti las z naše glave! Kdo vé, ali ne bodo topovi, ki bobnijo v daljavi, jutri marsikomu peli smrtne pesmi? — Po maši ces. pesem! Kdor ne vé, kaj pomeni cesarska pesem, naj jo pride poslušat v fronto! In

reči za boj: ob dveh ponoči je bila kava, ob treh nam je pa polkovni vojni duhovnik podelil vesoljno odvezo. Strinjali so se do 8. ure zjutraj vsi bataljoni, nato se je pa začel boj. Okoli 10. ure je Rus bežal, ker ga je naša artiljerija domalega zbila. Umaknil se je v treh dneh za 100 km daleč. Pozneje se je bahal s svojimi granatami tujega izvora, ki pa dostikrat še eksplodirale niso. Izmed 200 Slovencev, ki smo prišli tja 15. julija 1915, nas je v kompaniji do 15. septembra ostalo še 5. — Najhujši dan je bil 6. septembra. Tudi meni je takrat trda predla. Bili smo v boju s kozaki. Zares se je šlo tudi v dneh od 31. oktobra do 8. novembra. Takrat je padlo pri Burkanovu skoraj 2000 Rusov, ujetih je bilo pa še več...

Velike so bojne grezote in le po božjem varstvu se človek ohrani... Hvala Bogu, jaz sem srečno odpetal.

Žene, prosite in molite za svoje može; prav tako tudi dekleta, če hočete drugo leto kaj ženinov imeti.

Pozdravljamo: Anton Zorè, Alojzij Zagorc, Vidmar.



Žične ovire.

trikratni gromoviti »Živio«, ki je zaoril iz grl naših Slavoncev, je pričal jasno, da ima naš sivi vladar še zvestih sinov, ki so pripravljeni dati zanj življenje in kri.

Defiliranje pred generalom — po pol metra globokem blatu — je zaključilo slavnost! Opoldne je dobilo moštvo priboljšek k menaži, in vsak pol litra vina, častniki smotke in pivo. — Popoldne pa harmonike, orgljice, gramofoni, piščalke: vse je delovalo s polnim parom. Po gališki ravnini pa so donele otožne, zategnjene slavonske pesmi!

V vseh naših srcih pa puhti k nebu molitev: Bog nam ohrani našega ljubljene-ga vladarja še mnogo, mnogo let!

Kako sem živel v Galiciji.

Anton Zorè opisuje, kako se mu je godilo v Galiciji...: »En čas dobro, en čas slabo. Prišli smo do Zlate Lipe in se tam vtaborili za 6 tednov. V tem času ni bilo druge izpremembe, kakor da se nas je lotila kolera. Bil sem tudi jaz bolan 14 dni. Tako me je zdelala, da nisem bil za nobeno rabo. 27. avgusta smo opolnoči prejeli vse potrebne

Hrana. Treznost.

Vojak — ič se hvali, da se vojakom v strelskih vrstah in na hribih prav dobro godi. Tako-le pravi:

Hrana je zadovoljiva. Zjutraj kava, opoldne juha s prikuho, za večerjo kava s kako juho. Poleg tega dobivamo vsak teden liter vina in liter piva, potem čaj, sir in tuintam škatljo sardel. Kruha dobimo vsak dan pol hleba. Pogosto dobimo tudi osvežujočo marmelado in tudi kaj svinjskega. Tobaka pa: vsak mož dobi na dan po pet svalčic in pol zavojčka tobaka. To dobivajo seveda le čete, ki so v ognju in ki se dejansko z orožjem udeležujejo bojev. One čete, ki stoje za ognjeno črto, ki opravljajo službo izven ognja, seveda ne dobe take hrane, dasi je tudi njihova zadovoljiva. Krompirja pa letos nismo še jedli; po tem hrepenimo.

Treznost se pri vojaštvu zelo pospešuje, posebno v ognjeni črti. Na bojišču sem že pet mesecev, a pijanega vojaka še nisem videl. Poreče kdo: Seveda se nihče ne opijani, ker se nima

s čim. Tako tudi je. A ravno to pomanjkanje alkoholnih pijač je zdravilo za pijance in morda bo marsikateri ozdravel in se izpreobrnil. Poznam med tovariši strastne »šnopisarje«, ki niso mogli prestati niti enega poldneva, ne da bi nagnili po dva do tri kozarčke. In sedaj? Sedaj nič ne pijejo. Eden mi je pripovedoval: »Prvi teden je bil zelo hud. Drugi teden sem bil bolan, ker nisem imel žganja. Tretji je bil tako slab zame, da sem mislil, z menoj ne bo nič več. Rad bi bil dal tri krone za kozarček, a ni ga bilo nikjer dobiti. Kaj storiti? Pomoči od nikoder. Usta suha, žejen kakor šolska goba, žganja pa nikjer niti kapljice. Ni kazalo drugega, nego udati se v usodo. Trpel sem in trpel. Trpel mesec, dva, tri, ne da bi okusil kapljo žganja. In danes? Po 5. mesec sem čisto pozabil na žganje. Bolezen sem prebil, strast posili premagal, in ako me Bog še živega pripelje domov, sem sklenil, da žganja ne bom več pil.« — Tako vojak, ki je bil prej strasten žganjar, ki mu je bila ta pijača ukradla iz žepa toliko svetlih kronic in zakrivila, da je zanemarjal družino, delo, dom, gospodarstvo, si kvaril zdravje in kopal prezgodnji grob.

Priznanje našega cesarja domači obrti.

Dunaj, 4. oktobra. (K. u.) Cesar je izdal sledeče lastnoročno pismo:

Ljubi grof Stürgkh!

Domača industrija in obrt nudita Moji vojni sili kljubujoč vsem sovražnim oviram — z velikansko delavnostjo dragoceno podporo v trdem, dolgotrajnem boju. V gotovem pričakovanju, da bo vojna sila tudi v bodoče dobila dosedanjo delavno pomoč industrije in obrti, zaupam preizkušnemu domoljubju vseh sotrudnikov na tem polju in Vam naročam, da osebam, ki vodijo industrijske in obrtne obrate uspešno na korist Moji vojni sili, kakor tudi uradnikom in delavstvu, ki mnogokrat v težavnejših življenjskih razmerah pri trudapolnem delu požrtvovalno in vdano vztrajajo, naznanite Mojo zahvalo in Moje priznanje.

Dunaj, 3. oktobra 1916.

Franc Jožef.

Stürgkh.

Gospodarske stvari.

Gospodarski in tržni pregled.

Stiska na Ruskem. Žita malo. Na Ruskem se je obetala izpočetka posebno dobra žitna letina; slabo vreme je pa vzelo nad polovico pridelka. Ko je bila pri nas najhujša suša, je na Ruskem vedno lilo. Prav s težavo so spravili žito, ki je bilo slabo in drobno. Pričakovali so na desjatino 150 pudov, 2400 kg, našeli so komaj 60 pudov, 900 kg. Po uradnih podatkih pride od letošnjega

ga pridelka komaj 50 kg na osebo, to je še manj, kakor pri nas. Če so uradni podatki resnični, potem je Ruska pred vojsko več žita prodala, kakor ga ima zdaj za vse domače prebivalstvo. — Najbrž v resnici ne bo tako hudo. Pametni ruski mužik se je bal, da bi vlada ne pobrala vsega žita za mesta in vojaštvo ter je skrtil kolikor je mogel, ker brez kruha je tam uspešno delo nemogoče. Draginja je vedno hujša tudi tam. Maslo se prodaja (po naši veljavi) 16 K 1 kg. Guvernerji v Sibiriji so prepovedali maslo izvažati ter določili najvišje cene. — Po tej odredbi je skoro vse maslo izginilo. Prodajali so ga tovarnam za milo, ki so ga prav drago plačevali. Začeli so jesti tudi velblodje (kamelje) meso, o katerem so popred mislili, da ni užitno. Župan v Astrahanu si je pridobil s tem veliko zaslug, ko je dal slovesno oklicati sledeči razglas: »Nerazumljivo je, da nekateri nočejo jesti kameljega mesa, ko jedo Francozi, naši zavezniki, še meso domačih zajcev in ga imajo za slaščico. Le dajte kamelam dobro jesti in jih zaprite nekaj mesecev v hlev, da se opičajo, pa bo to meso mehkejše od telečjega.«

Vojna stane. Rusi izdajo za vojno na dan 77 milijonov kron. Prvi dve leti je dala Ruska za vojne stroške okoli 45 milijard kron. Precej večji so francoski stroški, ki znašajo 57½ milijarde kron, še malo večji angleški, ki presegajo že 70 milijard. V zadnjem polletu je imela Angleška 163,922.899 funtov prejemkov (1 funt 24 kron), za 61 milijonov funtov več kakor lani ob istem času; izdatkov pa 904,801.729 funtov, za 230 milijonov funtov več kakor lani ob istem času. Lahi napravijo na mesec približno 1000 milijonov lir novega dolga.

Naša država je z Ogrsko vred do 1. oktobra t. l. porabila 30 milijard za vojsko., Nemčija 47 milijard. To so res velike številke, toda pri nasprotnikih večje, kakor pri nas; poleg tega ostane pri nas denar doma, nasprotniki ga pa pošiljajo v Ameriko in na Japonsko.

Za masti Na Nemškem je vlada opazila, da kmetje nočejo več prešičev v zadostnem obsegu pitati. Mali posestnik, ki je imel popred navadno po 6 lepih prešičev, ima zdaj komaj po dva slaba ščetinca. Začelo jih je skrbeti, da bo manjkalo prepotrebne masti. Vlada je izdala razne pomirjevalne naredbe in naročila kmetijskim zvezam in uradnikom, naj ljudi potolažijo in jih vzpodbujajo, da bodo žival bolje pitali. Kmetje pa pravijo: »S čim naj pa pitamo? Z žitom ne smemo, krompir je v zaporu, krmil ne dobimo, z vodo in zrakov se pa prešiči ne odeblijo. Pustijo naj nam oves in krompir, pa bo po celem cesarstvu zadosti masti.« Tako pravijo nemški kmetje. Pri nas še ni opaziti kakega nezaupanja in strahu. Vsak redi, kar more; toda krompirja in turščice za pitanje bo tudi pri nas manjkalo.

Mlini. Težave so nastale sedaj zaradi mlinov. Vsaka vas ima določen

mlin, kamor mora nositi, ker ljudem drugod ne smejo mleti. Okolišča za posamezne mline ni bilo moč vselej srečno sestaviti. Iz vasi, kjer imajo mlin, morajo nositi v druge, zelo oddaljene mline. Kakor se kaže, so vsakemu mlinu precej enako število hiš določili; toda vsi vemo, da dobri mlini trikrat toliko zmeljejo, kakor slabi. So pa še druge težave. Gospodar enega mlina je pijanec, dela le, kadar se mu zljubi. Pri drugem je gospodar bolan ali vpoklican, da se le žena ubija z ljudmi; kjer je žena sama v mlinu, ima navadno tudi vse orodje polomljeno. Že pred vojsko je bilo mlinov v nekaterih krajih premalo; zdaj postaja zadrega še bolj občutna. Mnogo hiš je zdaj po več dni brez kruha.

Kupčija s plemenimi prešiči. Želeti bi bilo, da bi se kupčija s plemenimi prešiči pustila popolnoma prosta. Treba bo vse moči napeti, da se reja po možnosti povzdigne in da prešičev ne bo vedno manj. — Na jesen so mali posestniki prodali svoje prešiče, ko jim je začelo krme zmanjkovati. Te mladiče v teži po 70 do 80 kg so večkrat prekupili boljši gospodarji, ki so jih popolnoma izpitali. 7000 debelih prešičev, kakor jih vojaška oblast zahteva od naše dežele, damo brez težave in brez škode. Menimo, da bo še vse civilno prebivalstvo na Kranjskem le težko porabilo vso množino prešičev, ki se pri nas izpitajo. Odredba ima pa gotovo to dobro stran, da nas je oprostila raznih mešetarjev, ki niso s kmetom posebno lepo delali. Toda kupčija s plemenim živino, pod katerim imenom se razume vse, kar se še naprej ne redi, naj bi ostala na vsak način prosta, ker je to za razvoj prešičereje v deželi potrebno.

Razno. V Berlinu so dejali meščane zelo na male porcije. Vsak sme dobiti na teden četrtilogram mesa, 90 gramov masti, 1 jajce in nekaj moke.

Turška vlada dela načrte, da bi pogozdila ves pripravi svet v Mali Aziji. Toliko ima Turčija sveta, pa ji lesa vedno bolj primanjkuje. Zdaj je poklicala nemške in avstrijske strokovnjake, ki naj bi napravili potrebne načrte.

Angleški vladi se je posrečilo, da je zelo znižala vožnjo za žito iz Amerike. Pot iz Newyorka v Liverpool, glavno pomorsko mesto za kupčijo z žitom na Angleškem, je pred podmorskimi čolni popolnoma varna. Za 100 kg se plača 2 K manj. Angleži pa vendar nimajo cenejše pšenice, ker so se cene v Ameriki zaradi slabe letine povišale.

V Argentini je prav slabo z lanenim semenom. Pravijo, da bo za 100.000 vagonov blaga manj, kakor druga leta. Tudi pšenica je precej skode trpela.

V Črnigori so naši nakupili veliko kož in laškega olja. Žita v Črnigori niso nikdar zadosti doma pridelali. Oljike pa v tamošnjih skalnatih vročih gorah prav dobro uspevajo. Ob začetku vojske so nekaj olja poku-

pili Lahi, drugo je ostalo v deželi. To olje bo seveda vojaška oblast večinoma zase porabila. Črnogorski trgovci iščejo bolj tesne zveze z našo državo.

Dunajsko mesto je prosilo vojaško upravo, da ji precej prepusti 100 vagonov masti za revne Dunajčane, ki nimajo nobene zabele. Vojaštvo jim je dalo 8 vagonov olja pod pogojem, da vse proda revežem mesto samo brez posredovanja trgovcev, ki zahtevajo zase preveč dobička. 80.000 kg olja je približno vsa mast od 6000 goved, ki jih vojaštvo v enem dnevu porabi.

Cene živini so ostale neizpremenjene. Le gonja za maslom je vedno hujša. Noben ne vpraša, koliko velja; zadovoljen je, da le dobi. Ta igra je za gospodinjstvo zelo nevarna, kajti če jo kdo naznani, bo gotovo kaznovana.

Suho pesno listje in suho krompirjevko kupuje deželno mesto za krmila, in sicer za krmilno centralo na Dunaju. Krompirjevka in pesno listje mora biti čisto suho, posušeno ne na solncu, ampak s pomočjo toplote v sušilnicah, kakor jih imajo na primer pivovarne. Ponudbe z navedbo množine in cene tako sušenega blaga sprejema deželno mesto za krmila v Ljubljani. Pripomni je, da mora biti pesno listje odrezano z glavo, namreč z zgornjim koncem pesne korenine, tako kakor je navada obrezovati sladkorno peso.

Ureditev prometa s prešiči. Z naredbo c. kr. deželne vlade v Ljubljani z dne 28. septembra t. l., št. 29.576, so podeljene »Kranjskemu deželnemu mestu za dobavo klavne živine v Ljubljani« vse tiste pravice, kot jih ima »Deželno mesto za dobavo klavne živine« glede goveje živine in telet, tedaj izključna pravica nakupa prešičev v kronovini Kranjski in pravica civilne revkizicije potom okrajnih glavarstev, če bi lastniki ne hoteli prešičev prostovoljno oddati. Vsak izvoz prešičev iz Kranjske je prepovedan. Kdorkoli bi brez dovoljenja »Deželnega mesta za dobavo klavne živine v Ljubljani« kupil prešičev na Kranjskem za zakol, bo strogo kaznovan po politični oblasti ter je vsaka zasebna kupčija s prešiči prepovedana. Prešiče smejo nakupovati za zakol le nakupovalci »Kranjskega deželnega mesta za dobavo klavne živine«, ki ima posebne izkaznice, podpisane od predsednika »Deželne komisije za ureditev prometa z živino na Kranjskem« pri c. kr. deželni vladi v Ljubljani. Mesarjem, občinam, zavodom itd. bo odkazovalo »Kranjsko deželno mesto za dobavo klavne živine« prešiče za zakol po svojih nakupovalcih in zaupnikih. Vse te odredbe so izdane z namenom, da se kolikor največ mogoče preskrbi c. in kr. armada in civilno prebivalstvo z mastjo ter se prešičja mast sorazmerno razdeli med prebivalstvo, obenem pa ohrani domača prešičereja. Prešiči za pleme se smejo prodajati le na potrdilo županstva kraja namembe, da se žival res rabi za pleme. — Prebivalstvo naj samo pazi, da se omenjena naredba strogo izpolnjuje, ker le na ta način bo mogoča preskrba z mastjo in pravična razdelitev masti.

Za naše gospodinje.

Morski mah za olje. Marsikdo zdihuje radi pomanjkanja in draginje olja, toda z malimi stroški si napravi lahko vsakdo dobro in zdravilno nadomestilo iz morskega mahu. Nekaterim se stуди vsak nadomestek; kdo ve, iz česa je pa narejeno olje, katero zdaj tako drago kupujemo! Morski ali irski mah je rastlina, ki raste ob morju. Irci jo uživajo kot živilo, v zdravilski vedi se uporablja proti jetiki, kašlju, katarju sopil itd. Rastlina se kuha na vodi, dokler se ne zgosti, da je kakor olje. Tedaj ima barvo in okus ricinovega olja; spominja pa tudi na kuhane otrobi. Ako se še parkrat precedi in prevre z nekaj zrn janeža in limonovo lupinico, dobi okus in barvo pravega olja. S tem začinjena solata se ne razloči od solate, napravljene z oljem. Škoda je samo, da se ne drži dolgo. Treba bi bilo napravljati vsakih par dni sveže olje. Ko postoji, se naredi gosta žolica, ki se razpusti, če pride na toplo.

Jajca so zdaj dragoceno živilo; skoraj nič jih ni na trgu; kmečke gospodinje porabijo zdaj več jajc doma, kakor so jih porabile druge čase. V trgovinah se dobi jajčji nadomestek »doterol«, ki daje testeninam barvo in okus jajc in je jako dober kup. Eno jajce stane v mestu že 28 v., eno kolesce »doterola« pa stane samo poldrugi vinar, pa nadomestuje s pridom jajce. Mestne gospodinje pravijo, da so cmoki in rezanci še bolj okusni z doterolom. Za bolnike mora pač biti jajce, in bolnišnice jih potrebujejo mnogo. Gospodinja na kmethih bi napravila lep dobiček, ko bi kuhala z doterolom in bi jajca prodala. Če dene dva kolesca doterola namesto dveh jajc, prihrani, tudi če proda jajce po 20 vin., pri dveh doterolih 36 vin. Pri tem pa naredi še dobro delo, ker dobe bolniki po bolnišnicah več jajc. Koliko je jedi, ki se napravijo lahko, ne da bi porabili kako jajce. V časih obilnosti seveda nismo bili z nobeno rečjo zadovoljni. Vlečeno testo za štrukelj je bolj rahlo in se vleče dosti lepše brez jajc. Krvajci in ocvrtnjaki so tudi brez jajc dobri in dosti cenejši.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obrestuje po 4 1/2% brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Zdravstvo.

Apno je padlo živali v oko. Edina hitra pomoč je, da izpereš oko z vodo. Nekateri menijo, da bi bilo še slabše, če zmočijo apno z vodo ali to izpiranje se mora tako hitro zgoditi, da se apno ne razmoči in raztopi. Vodo je treba vbrizgniti v oko v velikem curku, da se apno hitro odstrani.

Bruhanje. Zmoči oterajo v mrzli vodi in ovij ž njo vrat in želodec. Pij mrzlo vodo ali močno črno kavo. Ako prihaja bruhanje od revmatizma, ki je zašel v želodec, postavi nogo v gorko slano vodo in prilepi na želodec gorčičen obliž. Ako se ti vzdiguje po jedi, jemlji osem dni po vsaki jedi žličko zmesi iz stolčne kumine, korenčka in soli. Sol ima sploh lastnost, da popravi pokvarjen želodec. Če bruha bodoča mati, pomaga obkladek segretega lecta na želodec, uživanje toplega kravjega mleka (večkrat po malem), in sprehod v čistem zraku.

Ranjencu, ki mu teče kri iz rane, ne smeš dajati dražljivih jedi ali pijač, ker bi taka hrana pomnožila krvavenje. Ovsena juha z jajcem je takim ranjencem primerena hrana, pijača pa sadni sok, čista ali okisana voda.

Trpko priznanje.

Dejanske razmere, kakršne so nastale po vojski na Francoskem, nam slika govor francoskega poslanca z imenom Costadau. V zadnjem zasedanju državnega zbora je govoril takole:

»Francoska vlada naj skrbi, da Francija ne bo na smrt bolna, ko bo došlo do mirovnih pogajanj. Gre za to, da vemo, ko država od nas tako velike denarne žrive zahteva, če ne bo gora mrličev segala kmalu do neba. Francija je prišla na konec svoje moči; izdala je 60 milijard in izgubila več kot pet milijonov mož... Vojska je kruto gospodarila v vrstah kmečkih oseb. Ali naj gledamo njih žalosten pogin? Kar povem, o tem se govori v mestu, pa ne po časopisih. Nimamo več kmeta, kajti med njimi ni »drikebergerjev« in ne delavcev v tovarnah za municijo. Kar me vznemirja je to, da bo dežela Galcev (Francija) kmalu le še puščava... Ne pripadam nobeni stranki, tudi ne internacionali (soc. demokraciji), zahtevam pa od naših zaveznikov, ki imajo še dovolj žrtev, naj zasedejo prostore na fronti. Ponavljam, da bo Francije ob tolikih izgubah, ki jih je že imela, konec. Sklicujem se na naše domoljubje, ko kličem: rešite naš rod!

Hočem zmagati, a ne zmaga na pokopališču. Francija hoče živeti. Rusi so nam poslali nekaj brigad. Opozarjam ministrskega predsednika, naj zahteva, da pošlje Anglija svoje tri do štiri milijone vojakov na bojišče. Pod tem pogojem bom glasoval za ostali proračun. Ako pa po tem času krvava borba še ne bo ponehala, se bom držal starega pravila: Nobenega vinarja, nobenega moža.«

Tedenska pratika.

Petek, 13. oktobra: Sv. Edvard, kralj. († 1066.) — Sv. Koloman, muč. **Sobota, 14. oktobra:** Sv. Kalist, papež-muč. († 222.)

Nedelja, 15. okt. (18. pobnik): Evangelij: Jezus ozdravi mrtvoudnega človeka. Praznuje se god sv. Terezije. — Sv. Brunon.

Ponedeljek, 16. okt.: Sv. Gal, opat. († 646.) — Sv. Maksima, dev.

Torek, 17. okt.: Sv. Hedvika, kraljica. († 1243.) — Sv. Viktor, škof. — Bl. Margareta Alak. († 1690.)

Sreda, 18. okt.: Sv. Luka, evang. († 86.) — Sv. Just, muč.

Četrtek, 19. okt.: Sv. Peter Alkantara, spozn. († 1562.)

Solnce vzhaja ob 6. u. 24 m., zahaja ob 5. u. 11 m.

Luna: Zadnji krajec dne 19. okt. ob 2. u. 9 m. zjutraj.

Gospodarsko pravilo: Če so tice in jazbeci zelo rejeni, je pričakovati mrzle zime.

Sv. Terezija,
(† 1582.)

Terezija je španskega pokolenja. Njeni starši so bili odlični po rodu in po pobožnosti, ter so nežno deklico vzgajali v strahu božjem. Terezija je rada brala; predvsem je z veseljem prebirala življenje mučencev, kar jo je tako razvnelo, da se je odtegnila domu in šla proti Afriki, kjer je želela umreti za slavo Kristusovo in rešitev neumrjocih duš; toda stric, ki jo je zročal, jo je pripeljal zopet na dom. Tu je hotela hrepenenje po mučeništvu nadomestiti z dobrimi deli in z miloščino. Ko ji je mati umrla, je prosila prečisto devico Marijo, da bi ji nadomestovala mater. Od takrat je uživala posebno varstvo Marijino. V 21. letu se je podala v samostan Karmeličank. Izpočetka se je bila njena gorečnost nekoliko ohladila; toda premišljevanje trpljenja Jezusovega jo je navdalo iznova s tako sčrasko ljubeznijo, da je bila vseh slabosti ozdravljena. V tem ognju božje ljubezni se ji je posrečilo, da je mogla, dasi slabotna devica, sezidati čez 30 samostanov; znala je premagati vse ovire.

V vseh čednostih je Terezija dosegla naravnost heroiško (junaško) stopinjo. Njena ljubezen do sovražnikov je bila tako izredna, da se je neki škof izrazil »Kdor hoče uživati naklonjenost Terezije, naj ji napravi kako nepriliko ali žalost.« — V junški ljubezni do Boža je napravila celo obljubo, da bo zmerom to storila, kar bo spoznala za bolj popolno.

Znan je njen rek, ki ga je rada ponavljala:

»Gospod, ali trpeti, ali umreti!«

V zadnji boleznij je molila: »O Gospod, zdaj je prišla ura, ko te ne bom mogla več žaliti. Hči sem tvoje Cerkve, umrjem kot otrok sv. katoliške Cerkve. O Gospod, ne zavrzi me. Skesanega in ponižnega srca ne boš zametoval.«

Njeno telo je še sedaj nestrohnjeno. Ob njem je Bog pripustil več pomenljivih čudežev.

Vojaku v slovo.

Mladenič moj! Ko se poslavljaš,
ná prvo rožico v spomin:
Boga nikar mi ne pozabi;
ostani zvest Marijin sin!

Cvetica druga te spominjaj,
da misliš vedno rad na dom,
da poln hvaležnosti povdarjaš:
»O dragi, Vas ne zabil bom!«

Cvetico tretjo vzemi s sabo,
prijateljev je zvesti dar:
Obljubi, da za svete vzore
gorél bo tvoj ljubezni žar.

Četrta cvetka ti ohrani
ljubezni svete ogenj vroč
do mile naše domovine,
da bodeš vselej ji v pomoč.

In peta cvetka naj bodri Te,
da boš cesarju vrl vojak;
neustrašen Avstrije branitelj,
kot dedje naši, cel junak!

Petero rožic skupaj zvitih
si v srce shrani za odhod,
na bodo srečna tvoja pota.
Naj čuva te nebes Gospod!

Dolenjka Zofija Krajec.

Najnovejše z bojišč.

Mesto Brašovo (Kronstadt) v naših rokah. Preteklo nedeljo so naše čete po krvavih pouličnih bojih očistile Kronstadt in prepodile sovražnika, ki si je pet tednov lastil to važno postojanko. Čete, ki so hitele Romunom na pomoč, so bile poražene 6 km severno od mesta. — Na spodnji Donavi pri Svištovu so naši zasedli otok, ki so ga iztrgali Romunom. Zajeli so vso posadko, 6 topov in municijo.

To in ono.

Kaj nas vojska uči. Vojsko imenujemo veliko vzgojiteljico; naučila nas je večje domovinske ljubezni, poštrevnosti, resnega dela, ki se ga je oprjelo zlasti tudi ženstvo, in sicer v vseh panogah človeškega delovanja! Šaljke skromnosti v gosodinjstvu, kakršna je bila poprej nepoznana. Menda ni prav nobe-

nega, ki bi se ne bil privadil na skromnejše življenje. Nikar misliti, da se bo po vojski mnogo izpremenilo! Gospodinjstvo bo ostalo drago, dražje nego pred vojsko, veliki davki bodo pa terjali, da se homo morali v marsičem omejiti.

Samo v ženskih oblekah pa vojska še ni dosegla vzgojnega namena. Pred očmi imamo seveda predvsem gosposko ženstvo po mestih. Nastala je celo v tem resnem času moda, ki sodi za predpustne šemarije. Ko si državniki in vojni upravniki glave ubijajo, kako bi oskrbeli dovolj blaga za najpotrebnejšo obleko in obutev vojakov, ko na tisoče resnih žensk v zaslužnem, domoljubnem delu skuša tekmovali z junaki na bojišču, zakopava razuzdana moda cela bogastva v žensko obleko, ki je vse kaj drugega kot primerno za današnje čase.

Tudi ženska obleka se mora ukloniti sedanjim vojnim razmeram ter naj ima znak hudih, grenkih časov, ki naj se kaže predvsem v preprostosti. Ta misel napreduje in si pridobiva vedno širše kroge. Na Dunaju se je započelo veliko gibanje, ki naj preprečuje »modne hedarije«. Temu gibanju so se pridružile razne zveze, na tisoče gospodov in gospa. Prepričani so, da lepota in zanimivost ne obstoji v visokih petah, ki zabranjujejo, da ženske niti pošteno hoditi ne morejo, marveč stopicajo; pa tudi ne v suženjskem posnemanju tega, kar je novo, zraven pa nezmislno in nedostojno, marveč da prava lepota izhaja iz poštenega srca in pa iz skromne preprostosti.

Kaj je spomin. — Učitelj vpraša v šoli: »Kaj je spomin?« — Učence: »Spomin, to je to, s čemer vse pozabimo.«

Dobljena stava. Stric vpraša Anico: »Kje je pa Matevžek, da ga ni nič videti?« — Anica: V postelji je. — Tako? Kaj pa mu je? — Anica: »Stavila sva, kdo bo prej zdrknil po držajih pri stopnicah, pa je on stavo dobil.«

Pri mesarju. Premetena žena nekega obrtnika pride k mesarju in zahteva kilogram mesa. Mesar vrže najprej kos trdega papirja na tehtnico, kar pa ženi ni bilo všeč: »Mojster! Ta papir tehta že sam pol kilograma!« — pravi mesarju. »Jaz hočem mesa, nisem zahtevala papirja. — »To meni nič mar,« pravi mesar; tega papirja vam ne podarim.« Žena: »Ali ste vi vola kupili v papirju zavitega?« — Mesarju je sapa zaprlo; vsi navzoči so se pa smejali. Medtem pa izvleče žena kos tankega papirja iz torbice in pravi: »No, mojster, jaz imam sama papir in ne maram, da bi mi Vi kaj podarili!«

Vprašanja in odgovori.

J. S., Gorenjsko: Postava pravi, da dobe podporo tudi svoji samostojnih malih kmetov, ki oskrbujejo svoje gospodarstvo le s člani svoje družine brez delavcev; pravico imajo zlasti, če si morajo po odhodu gospodarja najeti plačilu tujo delavsko moč. — V slučaju, ki ste ga opisali, ni izključeno, da se ne bi izposlovala vzdrževalna tudi za obe sestri. Vprašanje je le, če bo moglo županstvo prošnjo podpirati.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Gradec, 27. septembra: 89, 69, 33, 54, 38.
Linc, 30. septembra: 63, 1, 52, 72, 85.
Trst, 4. oktobra: 78, 5, 39, 69, 24.
Dunaj, 7. oktobra: 55, 76, 90, 13, 49.

SKRIVALNICA.



Konjiček, kje je jezdec tvoj?
Poiščem ga. Malo postoj!

2399

U 267/16-4

V imenu Njegovega Veličanstva cesarja!

C. kr. okrajno sodišče v Kranju je razpravljalo danes v navzočnosti državnega pravdnika opravitelja g. R. Peterlina, obtoženca Plevela Janeza o obtožbi, katero je dvignil, javni obtožitelj zoper Plevela Janeza zaradi prestopka po § 14 št. 1 c. n. z dne 7. avgusta 1915 št. 228 d. z. in je po predlogu obtožitelja, naj se kaznuje obtoženec razsodilo tako:

Plevel Janez, Kuhar, rojen leta 1880 v Velesovem, kat. samski posestnik v Velesovem, št. 7 nekažnovan je kriv, da je sredi meseca julija 1916 v Velesovem zahteval za 15 kg masti a 10 K, torej zahteval, izrabljaje izredne razmere, povzročene z vojnimi stanjem, za neobhodno potrebne reči očitno čezmerne cene, s čemur je zakrivil prestopok po § 14 št. 1 c. n. z dne 7. avgusta 1915 št. 228 d. z. in se obsodi po § 14 cit. nar. z uporabo § 286 k. z. v 24 ur zapora in 50 K denarne kazni, v slučaju neizterljivosti v nadaljnjih 5 dni zapora, po § 389 da plača kazenske stroške.

Kranj, dne 6. oktobra 1916.

Dev.

SIROLIN "Roche"

Prsne bolezni, oslovski kašelj, naduha, influenci.

Kdo naj jemlje Sirolin?

1. Vsak, ki trpi na trajnem kašlju, lažje je obvarovati se boleznin, nego jo zdraviti.
2. Osebe s kroničnim kašarom bronhijev, ki s Sirolinom ozdrave.
3. Vadušljivi, katerim Sirolin znafno olehča naduha.
4. Skrofuzni otroci, pri katerih učinkuje Sirolin z ugodnim vspehom na splošni počutek.



Se dobi v
vseh lekarnah
K. 4.-

Zdrava dojilja,

katera je porodila v tem mesecu, se sprejme proti dobri plači v dobro hišo v Ljubljani. Samo pismene ponudbe naj se pošiljajo na **M. R. L., Franca Jožefa cesta 16, I. nadstropje, vrata št. 4.** 2362

Suhe gobe

črno in rdečo deteljo, kumno, janež, repno, korenjevo, razna travna in druga domača semena, prazne vreče kakor tudi vse vrste deželnih pridelkov kupuje 2338 **SEVER & URBANIČ, Ljubljana, Wolfova ul. 12.**

Dekla,

zanesljiva, se sprejme v večji hiši blizu Ljubljane za vožnjo mleka s konjem v Ljubljano. Mesečna plača 32 K. — Naslove sprejema uprava „Domoljuba“ pod številko 2360.

Vrtnar se išče,

ki bi bil zmožen voditi večjo vrtnarijo v Ljubljani. Treba je položiti nekaj kavicje. Pismene ponudbe na upravništvo „Domolj.“ pod šifro 279 S.W. 2363.

Ne prezrite današnjega oglasa „Srečkovnega zastopstva“!

Kevojica v kuhinji!
Karte za mast nepotrebne! Nikakega pomanjkanja mesa!
„Sanogres“ — peč., — ponev, — lonec.
Praži se brez masti in masla! Taplota se da regulirati!
Lahkorahljivo predvaja. — Neeobdno potreben za vsako gospodinjstvo, hotele, restavracije, kavarne, delikatese, sanatorije, bolnice itd. — **prihrane pri mesu! Vse redne snovi se ohranjajo.** — Posredbe se naj zavrajajo. Vsi pacienti v tu- in inozemstvu. — Zahtevajte prospekt št. 1. — pri **H. S. SCHLOSSER, razpošiljalna novosti, DUNAJ III, Invalidenstrasse 1.** Razprodajalec posebne ponudbe.

Kupujem orehove češnjave hlude brušave javorjeve jesenove

po najvišjih cenah. Ponudbe: **HUGON KRALJ, Ljubljana, Wolfova ulica št. 6.** 2006

Kranjska deželna poružnica v Ljubljani.
p. a. Rač. živl. in re. br. nez. in tamst. zavarovalnica
sprejema zavarovanja na doživetje in smrt otroških dot. rentna in ljudska vezgodna in jamsvena zavarovanja.
Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije. Udeležba na dividendah pri življenjski zavarovanju po prvem letu.
Stanje zavarovanj koncem 1914 K 173.490.838 — Stanje gar. londov koncem 1914 K 48.732.122.76
V letu 1914 se je izplačalo zavarovancem na dividendah čistega dobička K 432.232.61
Kder zamerava skleniti zavarovanje za zavarovalni tujerovski kredit za vojno zavarovanje, naj se v lastno korist odrača do peti imenovane poružnice.
Prospekti zastoni in poštnine prosto.
Sposobni zasopnik se sprejmejo po najugodnejšem popoj.
Marije Terezije cesta 12.

Razširja te „DOMOLJUBA“!

Bližajo se veliki dnevi sreče!

V času do 1. febr. 1917 izrebrani bodo glavni dobitki sledečih žurnih srečk:

Novih srečk Avstrijskega rdečega križa	300.000 in 500.000 kron
Turških srečk	200.000, 400.000 in 200.000 frank.
3/10 zemljiških srečk iz l. 1880	90.000 in 90.000 kron
3/10 zemljiških srečk iz l. 1889	60.000 in 100.000 kron

17 žrebanj vsako leto! Svota glavnih dobitkov l. 1917: **3.230.000 kron** oziroma frankov.
Mesečni obrok samo K 7.— oziroma K 3-75.
Te srečke imajo trajno denarno vrednost in je izguba denarja kakor pri loterijah v slučaju nezirebanja izključena! — Zahtevajte brošuro in igralni načrt, blitite z naročilom!
Srečkovno zastopstvo 12, Ljubljana.
7 90

Dobro „IKO“ uro

vsak občuduje in zaželi, kajti ona je **mojstrsko delo urarske umetnosti!**

Razpošilja se po povzetju Neugajajoče **zamenjam!**

Velika izbira ur, verižic, prstanov, lepoticja, daril itd. v velikem

krasnem ceniku,

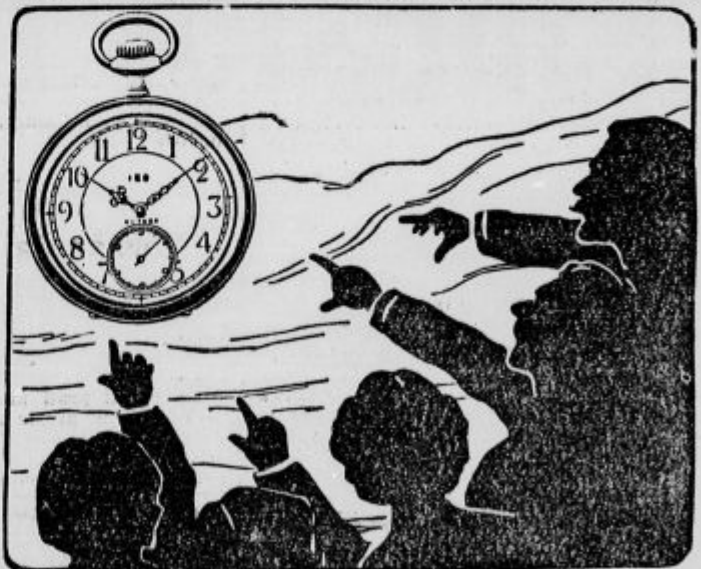
katerega zahtevajte zastonj in poštnine prosto.

Zlato uro zastonj!

Natančneje v krasnem ceniku, ki se pošlje zastonj in poštnine prosto.

Gako sodijo vse stranke. Gisoč takih pisem Vam lahko pokažem. Po letih še ni popravila potrebna.
Moj znanci so zelo iznenadeni da ona kovinasta ura, katero sem pri Vas kupil K 4.10, še ni bila popravljena in gre vedno dobro. Pošljite mi sedaj ravno tako za mojega nečaka. Vsoto K 4.16 pošljem istočasno po poštni nakaznici na Vas.
Vas najlepše pozdravljam
Skaričevo pri Krapint. Franc Mlinarič, pos.

Vse ure so natančno preizkušene!



Lasna znamka „IKO“ svetovnoznana. Svetovna razpošiljalnica Lasna protokolirana tovarna ur v Svici.

H. SUTTNER samo v LJUBLJANI št. 1.

Nobene podružnice. Svetovnoznana redi razpošiljanja dobrih ur. Nobene podružnice.



Vojna zapestna ura

natančno regul. in redps. Nikel ali jeklo K 12 — 16 — 20. — s radij. svetiln. kazal. K 16. — 20 — 24 — v sreb. okr. K 18. — 24. — 28. — s rad. svet. kaz. K 20. — 26. — srebr. zap. ura na elast. K 30. — 35. — 40 — 14 k. klata zapestna ura na elast. K 100. — 120. — 140. — Sletno pismeno jamstvo. Pošilja po povzetju. Nikak riziko! Zamena dovoljena ali denar nazaj.

Prva tovarna ur **JAN KONRAD**
c. in kr. dvorni založnik Brnx št. 1255 (Česko)
Na željo so vsakomur zastoj pošlje moj glavni cenik,

Kava

50% cene!

Ameriška štedilna kava, lepo dišča, izdatna in štedljiva. 5 kg vreča za poskušnje s potrebnim likorjem vred je K 28.—. Po povzetju pošilja **A. Schapira** izvez knve

GALANTA 473,
Ogrsko.

Kuverte s firmo, pisma, račune itd.

izvršuje natančno po naročilu
Katoliška tiskarna
v Ljubljani.



Primerjamo cenjenemu občinstvu edino domačo vrsto

IGN. VOK

Specijalna trgovina šivalnih strojev in koles Ljubljana, Sodna ul. 6, katere ima po ugodnih cenah in obrokih od strokovnjakov priznano najboljšo šivalno strojev Evrope in to so: "PFAFF" v veliki izbiri in zalogi.

10 letna pismena garancija!

Pouk o varenju vsak čas brezplačno. Frimil posređovalci so izločeni.

Ustanovljeno leta 1893. Ustanovljeno leta 1893.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

reg. strovana zadruga z omejenim jamstvom
sprejema in obrestuje hranilne vloge po

4³/₄ %

Rentni davek plačuje iz svojega. Zunanjim vlagateljem so za pošiljanje denarja na razpolago brezplačno položnice poštne hranilnice.

Zadruga dovoljuje posojila v odsekih na 7 1/2, 15 ali 22 1/2 let, pa tudi izven odsekov proti poljubno dogovorjenim odplačilom. — Dovoljujejo se ranžijska posojila proti zaznambi na plačo in zavarovalni polici ali proti poroštvu. Prospekti na razpolago.

Društveno lastno premoženje znaša čez 600.000 K. Deležnikov je bilo koncem leta 1913 2492 z 17406 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.788.340 K.

Načelstvo:
Predsednik: **Andrej Kalan**, prelat in stolni kanonik v Ljubljani. II. podpredsednik: **Karol Pollak ml.**, tovarnar v Ljubljani.
I. podpredsednik: **E. Remec**, ravnatelj slov. trg. zole v Ljubljani.

Član: **Ivan Dolenc**, c. kr. profesor v Ljubljani; **Zajo Albin**, c. kr. rač. oficijal v Ljubljani; **Anton Kralj**, tajnik Zadrugne zveze v Ljubljani; **dr. Mehar Alojzij**, gimn. profesor v Ljubljani; **dr. Jakob Bohorič**, odvetniški kandidat v Ljubljani; **dr. Fran Tapež**, odvetnik v Ljubljani; **Ivan Sušnik**, stolni kanonik v Ljubljani; **Anton Sušnik**, c. kr. g. profesor v Ljubljani; **dr. Viljem Schweitzer**, odvetnik v Ljubljani; **dr. Aleš Ušeničnik**, prof. bogoslovja v Ljubljani; **Fran Verbič**, c. kr. gimn. prof. v Ljubljani; **Ignacij Zaplotnik**, kateket v Ljubljani.

Nadzorstvo:
Predsednik: **Anton Eržič**, c. kr. profesor in kanonik v Ljubljani. — Člani: **Anton Cadež**, kateket v Ljubljani; **K. Gruber**, c. kr. in rač. oficijal v Ljubljani; **Ivan Mlakar**, profesor v Ljubljani; **Avguštin Zajc**, c. kr. rač. revident in posestnik v Ljubljani.

Piemenski PRASCI

se prodajo pri Svinjerejski družbi Ljubljana, Dunajska cesta 29. 2320

Krompir, peso, korenje, repo, pleve in želod kupuje

Prva kranjska svinjerejska družba
Ljubljana, Dunajska cesta št. 29.

LJUDSKA POSOJILNICA

reg. strovana zadruga z omejenim jamstvom

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6, nasproti hotela "Union" za frančiškansko cerkvijo sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po

Vloge v „Ljudski posojilnici“ so popolnoma varno naložene, ker posojilnica daje denar na varna posestva na deželi in v mestih.

4¹/₂ %

Rezeroni zadržani znašajo okroglo kron 800.000.—. Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1915 23 milijonov kron.

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako da dobe leti od vsakih 100 kron čistih 4 krome 50 vinarjev na leto.

„Ljudska posojilnica“ sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago poštne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadružnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. — Menjice se eskomptujejo najboljše.

